

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 „ „ „ 2 „
15 „ „ „ 3 „

Kolek (štampelj) znesse vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ 50 „

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 „ 20 „
za četrt leta . . . 2 „ 10 „

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

VABILO

k naročevanju na

„SLOVENCA“

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto 9 gl. — kr.;
„ „ „ „ pol leta 4 „ 50 „
„ „ „ „ četrt leta 2 „ 30 „
„ „ „ „ en mesec 80 „

V administraciji sprejeman:

Za celo leto 8 gl. 40 kr.;
„ pol leta 4 „ 20 „
„ četrt leta 2 „ 10 „
„ en mesec — „ 70 „
posamezne številke . . . — „ 7 „

Po pošti:

Za celo leto 10 gl. — kr.;
„ pol leta 5 „ — „
„ četrt leta 2 „ 50 „
„ en mesec — „ 90 „
posamezne številke . . . — „ 8 „

Naročnina se pošilja najceneje po poštah nakaznicah (Postanweisungen).

Vredništvo.

Stan naših ljudskih učiteljev.

Ko so se pripravljale nove šolske postave in se jim je po ustavovnih in tudi drugih listih že naprej pela slava, je mnogo učiteljev mislilo, da bodo za-nje res strašno dobre, in so jih komaj pričakovali, kajti mislili so, da bo njihove reve kar z enim mahom konec. Stopile so v veljavo in veliko učiteljev je bilo, ki so v prvem veselju jeli vriskati, češ, zdaj smo neodvisni, ni nam se nikogar bati, svojo plačo bomo dobivali vsak mesec in če bomo kdaj v zadregi, bomo le par dni, dalje ne.

Pa kako so se zmotili reveži! Komaj nekoliko mesecev veljajo nove šolske postave, in že prihajajo iz vseh vetrov pritožbe učiteljev, da se jim plača ne odraja redno, da po več mesecev ne dobé ničesar iz c. k. okrajne blagajnice in trpe vsled tega veliko pomanjkanje. Take pritožbe so res strašne, kajti ako premislimo, da ima le malokteri učiteljev toliko lastnega premoženja, da bi se zamogel le par mesecev zakladati, pač lahko prevedimo, v kake zadrege pridejo, ako jim plača izostane. Prisiljeni so celó hrano in obleko na upanje jemati, kar je pa dandanes še takemu težko, ki kaj ima. In če se primeri — kar se je, kakor se nam poroča, že res primerilo v dveh okrajih — da namreč učitelji po tri mesece ne dobé plače, ali niso največi reveži? Ali ne pridejo v strašne stiske, tako, da še hrane nimajo? Kako bo li učitelj, ki je v takem slučaju povsod dolžan, neodvisen? Se ve da, okrajni glavarji ne morejo zapopasti, kaka je revščina pri takem učitelju; oni potegnejo svojo

plačo vsak mesec z drugimi vradniki vred in se neizrečeno malo brigajo za to, ali ostane v okrajni blagajnici kaj denarja za učitelje ali ne. Če pa denarja ni v blagajnici, ga tudi učiteljem ne morejo dati. Da bi se pa o pravem času preskrbel, to bo tudi le malokteremu okrajnemu glavarju na misel prišlo. Ako učitelj v začetku meseca ne dobi svoje plače, potem tudi lahko vé, da je ves mesec ne bo dobil, in to je jako žalostno za-nj in mu gotovo ne more delati veselja do šole, toraj tudi šola pod to nemarnostjo trpi.

Prej je bil učitelj, dasiravno ni dobival svoje plače v gotovem denarju in morda tudi toliko ne, kakor je zdaj dobiva, vendar na boljem, ker ni prišel nikdar v take zadrege, kakor zdaj. Razun bire, po kateri je dobil na enkrat velik znesek v roke, je imel še postranske dohodke pri cerkvi, tako da mu je vir dohodkov vse leto po malem kapljal. Pri vsem tem pa je marsikteri na polju, ktero mu je bilo odločeno, kaj pridelal, in tako vsaj gledé hrane ni bil nikdar v taki stiski, v kakoršno zamore priti zdaj po novih postavah. Marsikaj je pridelal sam, žita je nabral pri kolekturi in tako mu je bilo treba malo več reči kupovati, kakor kmetu. Znesek 400, 500 ali celó 600 gold., kateri so jim odmerjeni za letno plačo, se res nekoliko lepši vidi, kakor prejšnja bira in plača, ki jo je dobival pri cerkvi; toda če mora človek vse, kar potrebuje za življenje, kupovati in sicer dosti drago, potem se ti goldinarji pač hitro stopé, da jih nikjer nič ni. Če pa še teh redno ne dobiva in mora od izposojenega denarja celó obresti plačevati, potem se pač ni čuditi, da je že marsikteri zdihoval in želel, da bi prišlo vse nazaj na staro, posebno ker vidi, da tisti, ki so ga prej hujskali, češ, da je cerkvenik in župnikov hlapec, in ga navduševali za nove postave, zdaj na njegove pritožbe ne vedo drugega odgovoriti, kakor da z ramami migajo.

Pa ne le gledé svojega blagostanja so zdaj učitelji na slabšem, temuč tudi razmere med njimi in ljudstvom so dosti manj prijetne. Prej je bil učitelj splošno tudi organist, cerkveno petje in glasba sta ljudstvu priljubljena, toraj je bil učitelj povsod priljubljen. A zdaj, ko so nekteri v prvi omotici po novih postavah popustili orgljanje in petje, ter hočejo biti samo učitelji, jim ljudstvo to zameri, posebno če je pri mašah vse tiho. Vrh tega pa mora vsak posestnik plačevati šolnino in župan jo mora redno iztirjati, in to je vir drugi zameri, kajti vsak vé, da mora plačevati za učitelja, kateri še orgljati noče. Kako prijetno pa je življenje učitelja, kterege občani ne marajo, to si vsak lahko misli. Vse ga po strani gleda in če se mu še primeri, da ne dobiva redno svoje plače, toraj ne more vsega plačati, česar potrebuje ali kar je morda že dolžan, potem se ga Bog usmili!

Najbolj žalostno pri vsem tem je za učitelje pa še to, da tu ni nikakoršne pomoči. Dokler bodo vlekli svojo plačo iz c. k. okrajnih blagajnic, v katerih je zavoljo tega, ker kmet težko plačuje svoj davek, večidel komajtoliko denarja, da se plačajo vradniki, ki so prvi, kjer se kaj vleče, tako dolgo bodo vedno zdihovali.

Kdo pa jih bo uslišal? Kmet gotovo ne, ker on jim po pravici lahko reče: „Saj plačujem v davkarsko kaso, kaj mi je potem mar za učitelja!“ Gospódka jih pa tudi ne bo mogla uslišati, če bi jih tudi hotela, ker iz svojega žepa c. k. okrajni glavar ne bo posojeval okrajni blagajnici, če bi bil tudi v stanu. Drugega človeka ali urada pa ni, da bi pomagal.

Po vsem tem menimo, da se bo solčna stran novih šolskih postav kmalu skrila in kazala se le senčna, in učitelji si bodo sploh stari stan nazaj želeli, kakor nekda Izraelci v puščavi egipčanske lonce, v katerih se je za-nje vendar-le meso kuhalo.

Palackijev zagovor.

(Konec.)

„Lahko bi mi ugovarjal kdo ter me poprašal: Ali je mogoče, da bi se Slovani tako prezirali v Avstriji, v Avstriji kot vstavnici državi? In ker vlada vstava v Avstriji, ali nima ravno take veljave za Slované kakor za druge narode? Saj so vendar pravice vseh narodnosti zadosti trdno zagotovljene v §. 19. Ali niso avstrijski ministri za to odgovorni? Zakaj se ne drže tedaj vstave Slované, zlasti Čehi? Pač lahko bi se odgovorilo na tako vgovarjanje“ piše Palacky dalje, „ako bi to, kar ime „vstava“ v sebi zapopade, za nas v resnici veljalo, ako bi bila pri nas vstavna opozicija mogoča in ako bi mi imeli n. pr. le govorno ali tiskovno svobodo! Toda, naj govori ali piše kdo izmed nas kaj vladi in vstavovnim Nemcem nevšečnega: brž je obdolžen, da kali javni mir in da hujska podložne zoper vlado; blagor mu, če se mu v tem slučaju samo govor ali spis konfiscira in ne on sam tira v zapor. Že od dalj časa sem spričujejo to tisočerni in tisočerni dogodki. In koliko slovanskih pisalcev je bilo že obsojenih v ječo zato, ker se jim je hotelo skazati, da kurijo razpor in sovraštvo med narodnostimi, med tem ko se za nemške pisarje, ki v svojih, vsakdanjih laži, obrekovanj in sirovih prislovic polnih časopisih Čeha zasramujejo — še nikdo briga ne?“ —

Te razmere še bolj na tanko razvijaje pride do mladočehov, katerim pove nektore prav gorke ter popisuje njihovo početje tako:

„Če takoimenovane mlade Čeha dolžim brezvestnosti, ima to zadostni vzrok. Ti ljudje dobro vedo, da med nami takoimenovanimi staročehi, ki le imajo kako ime v deželi, ni

nobenega nasprotnika svobode in nobenega reakcionarja, bodi si, da bi tudi papeža in njemu vdane hoteli prištevati staročehom. In vendar se ustijo, z besedo in pismeno, v govorih brez konca in kraja, kako je prostost v Avstriji sploh, in na Češkem posebej pred nami v nevarnosti, pravo gnjusobo trosijo zlasti pred avstrijsko pravno stranko, kakor bi bila krepost in zasluženje k kaki nepravni stranki spadati. Mi staročehi smo jim v resnici vsi skupaj fevdalni, klerikalni in ultramontani, prav tako, kakor nas popisujejo njihov prijatelj in učeniki, judovski dunajski pisarji, od katerih se ne damo podučiti, kakšna mora biti prostost, ki se spodobi našemu narodu. Pred vsim sva midva takoimenovana prvaka, Palacky in Rieger, kriva vsih nadlog, ktere so česki radikalci šest in dvajset let imeli prenašati. Zato so bili že njih predniki, uporniki majnika 1849, sklenili Palacky-ja in Havliček-a naglo po sili odstraniti in jih storiti neškodljiva. Zato se mora tudi zdaj pred vsim Palacky-jeva in Rieger-jeva veljava pri ljudstvu uničiti in odstraniti z vsakimi sredstvi in po vsaki ceni, če hoče, kdaj zlato tele svobode priti na Češko, kakor si ti gospodje domišljujejo in prirčno želé. Zato se pri svojih dunajskih prijateljih in učiteljih pridno učé laži, obrekovanja in zabavljanja najinih oseb. Kjer koli ne glasujeva po njih volji, povsod se skaževa sovražnika ljudstva. — Naj pojasnim to le z enim primerljivejšim; zakaj resnega zavračanja ni vredno. Ko v dunajskem državnem zboru l. 1848 odpravljenja tlake nisva pripustila brez odškodovanja, ni bilo bolj preklicanih reakcionarjev in sovražnikov naroda kakor mi dva. Ne dolgo potem pa, v Bach-ovi reakcijski dobi, smo slišali velike posestnike se grozno pritoževati zoper nas, kot zoper edine v resnici nevarne upornike, — ker smo po izvršenem principu odškodovanja tlaki za vselej pravno konec storili. — Tako vselej sodijo ljudje, ktere vodi njih strast.

Dandanes ni nobene fevdalne stranke več na Češkem; stari oderuhi kmetov (takoimenovi Bauernschinder) so k sreči že pomrli, in mlajši zarod se je novim razmeram in mnenjem zadovoljno vdal. Zlasti je naše više plemstvo, kakor pri začetku spremembe, tako tudi pozneje, pokazalo več blazega mišljenja, kakor imajo radikalci od nekdanj navado. Če se še zdaj govori o fevdalcih na Češkem, to ni nič drugega kakor psovanje radikalnega sovraštva. In če so mladočehi, kteri tudi zdaj glasno pravijo, zdaj skušajo šepetati, da Palacky in Rieger nameravata kmečko ljudstvo zopet spraviti pod jarem gosposk, kakor nekdanj, — tako je to le grda nesramnost, ki pri meni ne obudi drugega kakor npravno studenje.

Ultramontanci so pač pri nas, po vsih stanovih družbe, akoravno le v majhinem številu. Če pa tudi mene in moje prijatelje njim prištevajo, moram spolniti krščansko krepost in zaklicati: Gospod! odpusti ljudem, saj ne vedo, kaj govorijo. — Ako je nasproti vsak klerikalec, kteri duhovnom njih služb in opravil noče pustiti prikrajševati, potem je tudi po volji ime klerikalca, akoravno nimam vzroka, kakor je znano, duhovstvu biti posebno naklonjen.

Mladočehi trdijo dalje: Česki poslanci ne smejo, kakor do zdaj, rok križem držati, gredo naj v deželni zbor in tam naj delajo za blagor dežele. To se pravi: gredo naj v past, svojim sovražnikom naj se v resnici podvržejo ter obljubijo njihovim postavam ubogati. „Ne“, pravijo mladiči, „vstopijo naj le, da z govorišča vsemu svetu odkrijejo krivico, ki se godi

našemu narodu, in naše nasprotke prisilijo k vrnitvi iz sramote.“ — Se vé da: vi bote šli tje: pokoršino obljubili in gromeli, — in Nemci bodo vam pustili grometi, dokler jih bo vaše gromenje kratkočasilo in se bodo vam mogli smejati. Ko bi pa imela resnica priti, bodo že našli pripomočkov vaše razgrajanje za vselej pomiriti. Za svojo narodnost bodete tu ravno tako malo storili ali dosegli, kakor naši prijatelji v zadnjem moravskem deželnem zboru. Ti so si z resnobo in veljavo po moči prizadevali, da bi svojim slovanskim rojakom saj v šolskih zadevah, če ne enakih pravic, vendar več pravičnosti kakor do zdaj dobili. Kaj so dosegli? Čisto nič! Še toliko se jim ni vredno zdelo, da bi bili njih govore zavračali: bili so zadovoljni, da so jim prepovedali govoriti. In ali se bodo nemški Čehi skazali bolj pravične in Čehom prijazne, kakor nemški Monavci?

Poslednjič nam ugovarjajo da smo od l. 1861 že večkrat šli v deželni zbor, zakaj se zdaj upiramo? — Odgovor je na roki. Hodili smo v deželni zbor, kolikor in dokler smo se smeli nadjati sprave in zedinjenja z našimi nasprotniki o naših pravicah in o pospeševanju naših opravičenih pritožb, in mi smo izstopili, ko se nam je to upanje popolnoma vzelo. Dajte pa nam zopet — pa ne samo goljufnega blišča, in ne bomo le v deželni, tudi v državni zbor bomo zadovoljno hodili.

Konečno graja nevljudnost, osornost, požljivost in požrešnost Nemcev, ktere so že in bodo še nemški narod tako pristudile vsem drugim narodom, da ga bo vse sovražilo in utegne nastati splošna vojska zoper nemški element.

Naj bi posebno ščuvalci velikonemški to knjižico pazljivo prebirali in si njene nauke zapomnili, če jim je še kaj mar za Avstrijo.

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Ljubljane, 19. junija. (Izv. dop.) „Narod“ se je malo norca podelal iz ljubljanskih ustavovercev, ker so imeli v kazini zbor, pri katerem je dr. Schaffer zvonec nosil. To je bilo, predno je bil dr. Schafferjev govor (?) v „Tagblattu“ ponatisnjen. V tem govoru je dr. Schaffer omenil tudi mladoslovencev in s tem brenknil ob struno, ki „mladim“ prijetno doni. Današnji „Narod“ objavi dotične besede tega govora, ker hvalijo mladoslovenske poslance zaradi njihovega vedenja v državnem zboru, in pristavlja zagotovilo, da med ustavoverci (pri nas nemškutarji) in „Narodovci“ ni nikakoršnega bistvenega razločka gledé političnih načel; vse, kar jih še loči, je le formalna stvar, namreč, kteri jezik naj bo pri Slovencih glavni jezik, nemški ali slovenski. Ko bo ta formalnost med obema strankama vravnana, potem boste zedinjeni. „Narod“ nemčurskim ustavovercem že kar naravnost ponuja roko za zvezo. Mi pa, kar nas je pravih narodnih Slovencev, bodimo tim stanovitnejši, ker bo nemčurska stranka, kmalo podprta po „Narodovcih“, močnejša nego je zdaj. Narod naš se bo od takih sleparjev, kakor so „Narodovci“ in „Tagblatovci“, menda kmalo popolnoma obrnil in jim kazal to, kar po vsem najbolj zaslužijo, namreč — zaničevanje.

Iz Kroke, 20. junija. (Izv. dop.) — Težko se človeku stori, ako pomisli, da bode kmalo šolsko leto končano, in pri nas, žali Bog, so otroci brez poduka celo leto. Kaka krivica je to za-njel! Veči imeli so le še to leto se kaj učiti, zanaprej bodo morali dela se lotiti; namesto da bi se kaj naučili, pozabili so še to, kar so znali. Ravno taka je z manj-

šimi, vidi se, kakor da bi se nikoli ne bili nič učili. Vemo se dobro spominjati, da so se učitelji od nas selili in staro šolsko vodstvo je hitro poskrbelo, da nismo bili dolgo brez njih; zdaj pa pod novo organiziranim vodstvom, kteremu smo skoraj, po domače rečeno, pod nosom, ni mar nikomur, da bi preskrbel nam učitelja ali vsaj namestnika; iz tega je razvidno, da se na papirji zelo za uk skrbí, v resnici pa malo. —

V št. 129 „Slov. Naroda“ nekdo popisuje, da so živo srebro v Kropi dobili, in da so potem še kmetje več funtov čistega srebra dobili; kje li? Jama pri nas nam ni znana, saj vendar, če se kaka taka stvar dobí, je vse po koncu in radovednost pase, v Kropi pa od tega ni nič čutiti. (Mi smo o tej novici že poročali, da je „Narodova“, to je prazna ali bosa. Vredn.)

Z Dunaja, 21. junija. Včeraj je bilo ministersko posvetovanje, pri kterem je ministerski predsednik poročal o dogovorih, ki jih je dognal z Lasserjem. Ker je celó minister Horst, ki je zdaj na odpustu, prišel k temu posvetovanju, so morale se sklepati važne reči; najbrže so se določili deželni predsedniki. — Za kranjsko predsedništvo se imenuje nov kandidat, namreč vitez Žvegl. Nam se zdi, da bi bil ta med vsemi, ki so se do zdaj ponujali, najbolj ugoden.

O premembah, ki so se godile v vojnih krogih, se piše iz Dunaja v „Pester Lloyd“: Khun je avstrijsko armado po novem duhu organiziral, John pa utegne biti poklican, da jo za pravo rabo taktično zmožno stori, — z drugimi bosedami: John ima nalogo, pripraviti našo armado za boj. Toraj se res vse za vojsko pripravlja.

Iz Prage, 13. junija. (Izv. dop.) Prihodnji mesec, 6. julija, so zopet po celej Česki dopolnilne volitve za deželni zbor, t. j., celi narod česki, do sedaj ne zastopan v deželnem zboru, bode volil svoje poslance. — Čestitim čitateljem „Slovenca“ je že iz prejšnjih dopisov zadosti znana žalostna razprtija med poslanci českimi, in med narodom samim, koja je že vlani nastala zaradi nesložnega postopanja poslancev gledé vstopa v deželni zbor, in vsled ktere so gledé narodne edinosti na Češkem jako nevesele pomere in nasledki v vsakem oziru nastopili. Mladočehi hočejo v deželni zbor, kjer bi bili manjšina med manjšino — mladonemško, a staročehi se zopet po vsej pravici temu ustavljajo; kajti vstop Čehov v deželni zbor, kjer bi bili v manjšini, bil bi tudi prvi korak v — državni zbor! „Res je, da se vse postave, osnovane v dunajskem parlamentu, vpeljavajo na Češkem brez upora, saj še nikomur ne pride na misel, da bi se ustavljal. Bismarkovi pastirji, Nemci v praškem deželnem zboru, si kujejo postave, kakor se jim ljubi, uničujejo in zatirajo narodne ustave, zakladajo nove volilne okraje, germanizujejo, da je radost, a k vsemu temu pri pasivnem upor, potrpežljivi Čeh, le molči! Pri prejšnjih volitvah povsod, v celen kraljestvu skoro enoglasnih je navdajal duh česki, dobri genij, zgodovina! Pozor! na pragu je Nemec!“ to je ključ celej tajnosti, ktera je navdajala vsacega českega volilca; videvši le enega protivnika, volil je narod kot en mož! Obrnimo se v minulost, odprimo letopise, te debele knjige narodnega trpljenja in muke, povsod se nam kaže klic: „na pragu je Nemec!“ — Ta misel, ta taktika vojaška na volišči, ktere se je veselil vsaki narodnjak, neprijatelj pa se tresel pred njo, je Čehom tudi zdaj poročstvo, da državno-pravna opozicija pod vodstvom Pa-

lackega in Riegerja zopet zmaga nad nepriatelji političnimi, ktere je skozi celih 13 let tako slavno podirala. Res je, da bode volilni boj to pot najljuteji, kajti stranka Palackega in Riegerja, najsilnejša na Českem, ima bojevati se s tremi sovražniki, in sicer prvičkrat proti vlastni krvi, proti mladočehom, kteri so se poslednje dni pod vodstvom dr. Sladkovskega ustanovili in organizovali kot samostojna politična stranka, ter konečno vendar enkrat sami potegnili si krinko z oči in vrgli od sebe figovo perje. Njihov korak je podredjen osobni čistilakomnosti, je brez ljubezni do domovine in greh nad narodno složnostjo!

Druga dva protivnika sta ustavak in vlada. Da bosta slednja dva podpirala mladočeha, kjer sama nimata nadeje zmagati, je jasno kot beli dan. —

Svesti si, da niti Palacky niti Rieger nista razrušila složnosti v narodu, napisala sta k bodočnim volitvam na svoj prapor: „Edinost in složnost národa!“ A volilci, koji bodo volili pod tim geslom poslance, ne bodo slednjič niti staro- niti mladočeski, ampak: česki! Da zmaga složnost, temu je porok sam starček Palacky, ta „angelj pomirljivi“; valovi osobnih in političnih razporov so se visoko vzdigovali v domačem taboru, pa naenkrat spregovori častitljivi mož besede miru in resnice in boj utihne. Izdal je pred nekolikimi dnevi nov političen spis „Doslov“, kot dodatek k prejšnjim političnim spisom minulih 50 let tako zvani „Gedenblätter“. V omenjenem spisu, očita Palacky, kot zgodovinar, celemu ustavovernemu taboru in Nemcem njihovo krivičnost ter jim brez ovinkov pové historični razsodek, da je zgodovina sodržave slovansko-avstrijske že zgubila vero in zaupanje v pošteno sodelovanje naših prusakov. Nemec že tako od davnih vekov sem pri nobenem narodu evropskem ni bil priljubljen, kar je nedavno Moltke sam v zbornici trdil, da Nemec nima prijatelja. — Od vlaških in provenčalskih planin k pokrajinam francosko-elsaskim in danskim se razlega le ena bojna pesem — proti krvoločnosti nemškej. — V 30. ali 50. letih se bodo Nemci, ako v njih ostane še drobtina Herderja, Götheja, Winckelmana itd., iz celega srca sramovali njihove grabljivosti, kot izvoljenci „kulture“.

Tudi mladočehom v spisu nektare grenke zasoli. Sploh je v resnici Palacky, brez dvombe pravi in izvoljeni mož, ki o „kulturnem boju“, kteri se vede v karanu sv. Vavla med Nemci in Slovani, spregovoriti zamore. On je otel narod česki civilizaciji opominjaje ga na njegovo veličastno minuloost, in nič ni naravnejši, kot njegova, v visoki starosti neutrujena čilost, koja hoče narodu oteti bistroost in nepokaženo npravnost.

Konečno vam iz gotovega vira še poročam o zborovanji českih škofov in duhovnov pod predsedništvom tukajšnjega vis. č. nadškofa in kardinala Schwarzenberga na Hradčanih, v kterem se je sklenilo izpraznjene službe duhovnov tudi še na dalje podelovati, ne gledé na nove cerkvene postave. Kardinal Schwarzenberg niti za las ne odstopi od cerkvenih postav, ktere je v svojem času v dunajski višji zbornici zagovarjal in pozneje v listu sv. Očetu naznanil, dasiravno je ta sprava že včeraj vse ustavoverne organe jako prestrašila. A tako imamo na eni strani strastno, politično borbo, na drugi pa narastajočo cerkveno opozicijo, ktera še manje popusti od svojega prava, nego prva.

Ogerska, 20. junija. V zbornici poslancev 20. t. m. interpeliral je Tisza ministerskega predsednika, je li vedel za spremembe

v vojnem ministerstvu in če mu je prav, da je dotično pismo brez podpisa obojnega ministra, ter kaj misli storiti, da se vprihodnje enake nepristojnosti ne bodo godile? Ministerski predsednik Bitto pravi, da zaradi velikega števila enakih vprašanj bo odgovoril na to še le v prihodnji seji. — Iz tega se vidi, kako razkačeni so Ogri, ker niso bili prašani za svét.

Vnanje države.

Francoska, 20. junija. V včerajšnji seji ustavne komisije so legitimisti izrekli, da ne bodo sprejeli nikakoršnega načrta, ki bi posredno ali neposredno škodoval monarhičnim načelom. — V narodni skupščini se je prepustila še za dve leti vladi pravica, da voli župane (Maire). Minister notranjih zadev je rekel, da je ta postava za splošni in socijalni blagor potrebna.

Turška, 20. junija. Danes je izročil véliki vezir cerkev najsv. Odrešenika kupelijanistom; pri tem je bilo nastavljene veliko policije.

Domače novice.

(*Papeževa 28 letnica*) se je obhajala v Ljubljani po vseh cerkvah, v stolni cerkvi so mil. g. knezoškof sami celebrirali slovesno sv. mašo. Pa tudi po vsi deželi je bila nedelja slovesen dan; po gorah je bilo videti brez števila kresov, zlasti lepo se je lesketal visoki zvonik glavne cerkve v Kranji. Od nikoder pa se ne sliši, da bi bil kdo zažgal kako grmado iz veselja do tega, ker so nove postave potrjene, dasiravno je „Narod“ k takemu slavljenju spodbujal.

(*V obrambo*.) Ljubljanski „Tagblatt“, ki je že bilanco banke „Slovenije“ tako čudno po svojem sestavljal in sicer iz tega namena, da bi narodno banko spravil ob zaupanje, nadaljuje to grdo svoje početje. Nedavno je namreč pripovedoval o nekem posestniku iz Gorenjskega, ki je svoja poslopja zavaroval pri „Sloveniji“ za 5000 gld. in kteremu zdaj, ko je pogorel, banka noče izplačati onega zneska. To je povedal „Tagblatt“, a vzrokov ni objavil, zaradi kterih se zavarovanemu oni znesek ni hotel in ni mogel izplačati, ker mu namreč nikakor ne gre, kajti 1. omenjeni „posestnik“ ni posestnik in posestva, ktera je na svoje ime zavaroval, niso njegova; 2. jih je zavaroval protipravilno, in 3. za večji znesek, kakor so vredna. Pravila vsake zavarovalne družbe, po vladi potrjena, pa določujejo, da je zavarovalno pismo (polica) neveljavno, če je objekt drugačen, kakor pa ga zavarovalec popiše. Kako pa more kdo zavarovati pohištvo na svoje ime, če ni njegovo, če on sploh nobenega posestva nima! Banka „Slovenija“ plačuje pošteno in naglo škode — dokaz temu mnogo zahvalnih pisem — če je vse v redu. V tem slučaju pa bi oni „posestnik“ sploh od nobene zavarovalnice ne bil dobil ne vinarja odškodovanja. Poštenost je prva stvar tudi pri zavarovanji. „Tagblatt“ pa si bo pridobil malo slave s tem, da odpre svoje prostore vsakemu, ki se hoče nad kako slovensko napravo znositi; še manj pa se mu bo posrečilo škodovati banki „Sloveniji“ s takimi nesramnimi in nesrečnimi napadi. „Die schlechtesten Früchte sind es nicht, an denen die Wespen nagen“ je znan nemšk pregovor, ki tudi tukaj velja. Toraj je naša misel, da so „Tagblattovi“ napadi priporočila banke „Slovenije“.

(*Uboj*.) Anton Sirnik, delavec v Činkelnovi fabriki, domá iz gorenje Šiške in oče dveh otrok, je bil preteklo soboto do treh po

noči v restavraciji na ljubljanskem kolodvoru, kjer je v družbi dveh pajdašev pil. Ko gre potem domu, ga napadeta tovariša, ktera sta že pred njim šla iz gostilnice, blizu mitnice na dunajski cesti tik kolodvora, in eden ga vseka s sekiro po glavi, da je mrtev obležal. Vzrok uboja je bil boje srd, ker so pred nekoliko dnevi hoteli vsi fabriški delavci ustaviti delo, ako se jim plača ne povikša, in je Sirnik edini bil, ki je drug dan delal za staro plačo. Tako se nam pripoveduje. Ubijalca, dva fanta iz Dravelj, so že prijeli in zaprli.

(*V Ljubljano skočil*) je preteklo nedeljo iz mesarskega mosta vojak topničar, da bi ušel patroli, ktera ga je prišla zaradi tega, ker je bil sumljiv tatvine. Ljudje so ga izlekli iz vode in gosp. dr. Pestotniku, ki je po naključji memo šel, se je posrečilo, nezavednega zopet obuditi k zavednosti. Nesrečneža so potem prenesli v bolnišnico.

(*„Beseda“*) na vrtu ljubljanske čitalnice je bila v nedeljo večer prav lepa in mnogo obiskana. Med posameznimi točkami, izmed kterih so morali nekerere vsled občnega zahtevanja ponavljati, omenimo posebno napitnice iz opere „Zampa“, v kteri se je gospod Nolli s svojim krepkim, donečim glasom izvanredno odlikoval. Vojaška godba je svirala prav prijetne točke.

Razne reči.

— *Odlikovanja*. Čč. gg. dekana: G. Tutek pri sv. Lenartu v Sl. gor. in F. Juvančič pri Novi cerkvi imenovana sta za častna korarja labodskega korarstva.

— V Zagrebu je umrl akademik, prej profesor gimnazijski na Reki, učitelj staroslovenščine bogoslovcem pri Strosmajerju, g. Fran Kurelac, star 64 let, morebiti prvi slovanski jezikoslovec na jugu. Pisal je mnogo v hrvaščini, največ na podlogi staroslovenščine, in kar je doslej bilo malo navadno, oziral se je rad na Slovence ter čislal naše slovstveno delovanje. Znameniti spisi njegovi so n. pr: Recimo koju. Fluminensia. Stope Christove. Pokorni psalmi. Runje i pahulice. Jačke ili Narodne pesme. Premnoge razprave jezikoslovne v Radu itd.

— *Očetovorstvo*. V Ješencah, frajhamške fare, je dné 8. t. m. 19letni sin („Mbg. Ztg.“ pa pravi, da je le 7 let star) kamen v očeta vrgel ter ga na desnem senci tako nesrečno zadel, da se pri priči mrtev zgrudi. Bila sta oba pijana. Nesrečni sin se je sam pred sodnijo postavil. Ali ga je res sin usmrtil, ali pa mrtud zadel, kakor „Marb. Ztg.“ trdi, pokazala bo sodnijska preiskava. Bil je — se nam dalje poroča — umrl A. Vrhovšek oženjen ter je imel 2 sina in hčer. Oča je bil najboljši mizar med Mariborom, Ptujem in Slov. Bistrico. Mizarja sta tudi oba sina, stareji, kije pri vojaki, in mlajši doma, kteremu se je velika nesreča pripetila.

„Gosp.“ — Časnik „Neuer Mainzer Anzeiger“, ne katolišk list, kteremu se pa že studijo laži in zabavljanja liberalnih listov, piše: „Kaj prav za prav so nam pa storili duhovni? Čenčanje o gospodarstvu Rima, duševnem pritiskovanji, o tem, da se ljudstvo v neumnost tira, — to so fraze in ljudstvo se je že toliko spametovalo, da jih ne verjame. Kdo je prinesel omiko (kulturo) na Nemško? Duhovni. — Kdo še dandanes najbolj skrbi za šole? Duhovni. — Kdo je vstanovil šole? Duhovni. — Kdo zidal bolnišnice? Duhovni. — Kdo je napravil pribežališča za različne telesne in npravne bolezni? Duhovni. — Kdo berači za bolnike in jim streže? Duhovni. — Kdo je skrbel za ranjence?

Duhovni. — Kdo ima dandanes še pogum, da se za svoje prepričanje in svojo vest dá zapirati? Duhovni. (Za nas Slovence je tudi še vprašanje: Kdo nam je ohranil narodnost? Duhovščina.) — Kdo pa je napravil tiste postave, po katerih so nekteri tlačeni? Liberalci. — Komu se imamo zahvaliti za davek na najpotrebnejših rečeh? Liberalcem. — Kdo je kriv visokega vojaškega davka? Liberalci. — Kdo je pomnožil, kolikor se je dalo, krvavi davek? Liberalci, itd. — Mi pa vprašamo: Kdo je več hudega na svetu učinil, duhovni ali liberalci? Odgovor iz ust milijonov ljudi. Liberalci.

— Lakota. V bivši otočanski in liški, potem v ogulinski in slujinski županiji na Hrvaškem preti prebivalstvu, ktero je bilo tri leta zaporedoma obiskovano po raznovrstnih nadlogah in slabi letini, strašna lakota. Nesrečnim naglo na pomoč priti po milodarjih, se je ustanovil poseben odbor, ki se obrača pismeno do posamesnih rodoljubov, pa tudi po časnikih do dobrotnikov sploh s prošnjo, naj bi vsak po svoji moči pomagal stradajočim s kakoršnim holi zneskom, kterege naj bi poslal vredništvu „Narodnih novin“ v Zagreb. Naj toraj vsak, kdor more, usmili se nesrečnih bratov, ki so toliko časa bili straža na meji civilizirane Evrope ter branili jo napadov ljutih Turkov, zdaj pa so v največi nevarnosti, da poginejo glada.

— Popravek. Neljuba pomota se je vrinila v sastavek: „Odprto pismo“ v 70. številki, ktera naj se blagovoljno popravi tako, da se v 5. vrsti od spodej bere: „za zidanje cerkve izdalo se je 5600 gold.“, ne pa, kakor je tiskano: 560 gold.

Poslanica

o

„Slov. Narodu“.

Veliko smo slišali že in marsikaj brali o napačnem „Slov. Narodu“ v Ljubljani; sedaj pa vemo iz lastne skušnje, kako zna grdo obrekovati. Vest nam veléva in poštenje, da pojasnimo nekoliko lažnjiva dopisa 6. in 11. jun. iz Preserjev v ljubljanski okolici.

Da bi župnik naš, g. I. Podobnik, begal slogo in prijateljstvo med ljudmi, to je laž; žalostna resnica pa je, da to počenja pri nas le preveč učitelj naš, g. J. Vranič, posebno kar je lani 6. marca zavoljo obrekovanja č. g. fajmoštra in prejšnjega g. kaplana Pavliča pri sodnji na Vrhniki obsojen bil 3 dni v zapor ali pa 15 gld. kazni v denarjih. Takrat se je izgovarjal, da se besedi svojih ne spominja dobro, da je bil morda pijan; pijan je bil brž ko ne tudi letos 5. junija na večer, kadar je krog farovža preklinjal župnika, župana in druge može ter glasno protil, da nas bode dejal v časnike. To je po tem takem storil, ako že ne sam, pa po svojem sinu, dozorelem osmošolcu. — Kar oskrbovanje službe božje zadene, bila sta dva izmed nas pri milostljivem g. škofu, ki so jima rekli, da zavoljo pomanjkanja duhovnov nam ne morejo dati kaplana; o dvojni biri zavolj dvojnega opravila je slišal le dopisun, mi doslej še ne. Da bi g. župnik šolo zanemarjal, ni res, in da bi pretepal nam otroke, o tem nam le-ti niso pripovedovali; pač pa so nam nekterikrat pravili, kako malo spodobno se je obnašal g. učitelj že tudi vpričo g. fajmoštra, kako je časih razsajal, otépal, nekemu otroku ranil uho, nekemu pa izpulil čop las. Posebno se huduje g. učitelj nad našim g. župnikom, kar je prepovedal njegovim sinovom mežnariti, ker je enega lani na praznik

Jezusovega vnebohoda, enega pa 5. nedeljo po binkošti zasačil, ko sta poskušala krasti iz cerkvene puščice, in kar zahteva, da se mežnjiški vrt popolnoma prepusti mežnarju, kteremu je tudi prištet v prihodke; na šolskem vrtu, kjer bi imela biti drevesnica, raste le solata, fižol, krompir. Če župan in odborniki v tem podpiramo g. fajmoštra, spolnujemo le svojo dolžnost, in toraj nismo njegovi mame-luki! Mameluk pa mora biti lažnjivi dopisun, ki graja posebej in obrekuje našega župana, ki ga sploh spoštujemo. Ker ima župan živino svojo in bika, ki mu ga je naklonila družba kmetijska, na svojem prostoru na gornjem Brezovcu, pisarnico in zapornico pa v Kamniku, kako more ponočnjake v občinsko ječo zapirati k svojemu biku? Morebiti je dopisun sam vodil kdaj ponočnjake k županovemu biku? — Namesti g. učitelja je njegov sin prišel nekterikrat v šolo in pravil ondi reči, ki so jih otroci strmé pripovedovali, in razdraženost je bila pri starših že tolika, da bi jo bil „šomoštrov študent s kozjo brado“, kakor so mu dejali ljudje, skupil morebiti hudo, ko bi mu naš župan ostro prepovedal ne bil v šolo. Kam jo je sin, ki se v „Narodu“ ponosno imenuje stud. phil. g. V., potem pobral, ne vemo; morda študirat na visoke šole, kjer naj se pa boljšega modrijanstva nauči od tega, ki ga je potresal pri nas! Za njegovo brezversko omiko mi ne maramo. Občinstvo pa naj sodi, koliko resnice je v omenjenih dopisih v „Narodu“ in kako prav delata naša spoštovana g. župnik in oče župan, dokler ne molčita k takemu nedostojnemu ravnanju.

V Preserji, 19. rožnika 1874.

Več farmanov preserskih.

Častito vredništvo!

Prepustivši svojim farmanom, naj v vrlem „Slovenču“ pojasnijo svetu in popravijo nekoliko, kar je v „Sl. Narodu“ št. 128 pa 132 v dopisih iz Preserjev neresničnega in lažnjivega o naši fari in občini; naj spregovorim jaz le o tem, kar se meni posebej očita ondi o razmeri proti šoli in g. učitelju.

„Učnega reda se on kratko malo ne drži, o svojih urah uči včas, včas pa ne“, — mi očita dopisnik najprej. Res je, da se ga časih držati ne morem; toda — je dopisniku morda neznano, da sem, kadar sem zadržan bil odločeno uro priti v šolo, prišel pa druge dneve? Da sem o pustnih in binkoštnih počitnicah in tudi več četrtkov otroke imel v šoli in jih podučeval? — „Učitelja za boga ne more videti; ljudstvo je lansko leto podpihoval, da bi na vsak način nagajalo učitelju itd.“, — očita mi dopisnik dalje. To ni res; to pa je res, da g. učitelj mene za Boga videti ne more, dasi vé, kako dobra spričevala sem mu dajal, dokler je bilo treba in dokler je bilo v moji moči, da sem mu naklonil kako podporo in je dosegel, česar je želel; kako sem milostnega škofa prosil, da je bil sin njegov sprejet v Alojzijevišče; da sem dolgo molčal k razvadam njegovih otrok itd.

„Ljudi hujska, da bi vzeli šoli jako potrební vrt; tako daleč menda nij kmalu kdo pritiral sovraštva do šole, ko ta naš Nace“, — očita mi naposled dopisnik. Ker dopustiti nisem mogel dalje mežnarije sinovom učiteljevim, držim se pravice, naj učitelj ima svoje, mežnar pa svoje. Da nisem sovražnik šoli, pokazal bi lahko iz dotičnih spričal svojih duhovskih in deželskih predstojnikov, celo iz vradnih listov, pa ni treba. Kdor pozná naše razmere, poreče, da res „slavo dela ta surovost — dopisnikova

— vsej občini, posebno županu in župniku“ — za tako in toliko potrpljenje, ki ga imajo v tej zadevi.

V Preserji, 19. rožnika 1874.

Nace Podobnik,
fajmošter.

Papežev odgovor katoliški družbi.

V nedeljo je odposlala katoliška družba iz Ljubljane v Rim vošilni telegram sv. očetu. Na to je prišel včeraj večer sledeči milostljivi odgovor:

DD. Comiti Wurmbrand, praesidi, et Doctori Costa, vicepraesidi sodalitat catholicae:

Summus Pontifex isti sodalitati gratias ex corde agens apostolicam benedictionem peramanter impertit.

I. Card. Antonelli.

Gg. grofu Wurmbrandu, predsedniku, in dr. Costi, podpredsedniku katoliške družbe:

Sv. oče se družbi iz srca zahvaljuje in ji prelubeznjivo podeli apostolski blagoslov.

I. kardinal Antonelli.

Umrli so:

16. junija. Lorenc Cotman, dninar, 59 l., za mrtvoudom. — Štefan Petjenj, gostač, 72 l., — in Marija Žl. Schiwitzhofen, vdova posestnika, 96 l., oba za oslabljenjem. — Urša Kregar, kramarica, 66 l., za pljučnim oslabljenjem. — Henrik Egger, trgovčev otrok, 6 dni, za čeljustnim krčem. — Janez Svetč, gostač, 46 l., telesno poškodovan. — Lenka Šuštaršič, prvorojeni dvojček kočijažev, 1½ mes., za drizgo. — Marija Sedmak, mizarske vdove otrok, 3 l., za pljučnim oslabljenjem. 17. junija. Marija Andrejevič, delavka, 23 l., za vročinsko boleznijo.

18. junija. Ana Melk, polgruntarjeva hči, 46 l., za spridenjem jeter. — O. Alfonz Smolič, franciškan, 60 l., za vročinsko boleznijo. — Jera Dolinar, gostačeva žena, 38 l., za jetiko.

Telegrafične denarne cene

22. junija.

Papirna renta 69.50. — Srebrna renta 74.90. — 1860letno državno posojilo 109.—. — Bankine akcije 992 — Kreditne akcije 223.50. — London 111.90. — Srebro 106.15. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.94.

Denarstvene cene.

20. junija.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.40	69.50
5% renta v srebru	74.80	74.90
Srečke (lozi) 1854. l.	99.—	99.50
„ „ 1860. l. celi.	108.—	108.25
„ „ 1860. l. petinke	110.50	110.75
Premijski listi 1864. l.	130.—	130.50
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	—.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—.—
Ogerske po 5%	74.—	74.50
Hrvaške in slavonske po 5%	75.50	76.25
Sedmogradske po 5%	71.75	72.25
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	987	989
Unionske banke	100.—	100.50
Kreditne akcije	220.—	220.25
Nižoavstr. eskomptne družbe	858.—	863.—
Anglo-avstr. banke	128.75	129.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	162.75	163.25
Tržaške „ 100 „ k. d.	—.—	—.—
„ 50 „ „ „	53.50	—.—
Buđenske „ 40 gld. a. v.	—.—	24.00
Salmove „ 40 „ „ „	31.75	32.25
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	23.50	21.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	—.—	27.50
St. Genois „ 40 „ „ „	—.—	24.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	19.—	20.—
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	—.—	21.75
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.34	5.36
Napoleonsd'or	8.93	8.93 ½
Srebro	106.20	106.35

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.